

TRONDHEIMSKONFERANSEN

Samling for felles kamp for arbeid og faglige rettigheter

Uttalelse fra Trondheimskonferansen "Samling for felles kamp for arbeid og faglige rettigheter" i regi av LO i Trondheim 25. – 27. januar 2013.
Konferansen samlet 561 tillitsvalgte fra hele landet.

Mister politisk styringsrett med EØS

Norge har bygd opp en velferdsstat med god fordeling av verdiskapinga. Olje, gass og vannkraft eies av fellesskapet og har vært med på å bygge samfunnet slik vi kjenner det. EØS-avtalen svekker den politiske kontrollen med nasjonale naturressurser over tid.

EØS-avtalen fremmer først og fremst konkurranseutsetting og privatisering. Ingen tjenester skal i større grad unntas, heter det i avtalen. Det største problemet med privatisering er overføring av verdier fra offentlig til privat, samtidig som direktiver fra EØS og EU fjerner nasjonal styringsrett på viktige politiske områder.

Noen eksempler

- I fjor, før sommerferien vedtok Stortinget å endre petroleumslovens § 10-2, slik at det ikke skal være mulig å ta distriktspolitiske hensyn ved ilandføring av olje og gass. Bakgrunn var at ESA mente distriktspolitiske hensyn var konkurransevridende. Nå er det opp til oljeselskapenes kalkyler å finne den beste plassen for ilandføring. (les den mest lønnsomme målt i profitt)
- I 2001 ble EUs gassmarkedsdirektiv en del av norsk lov via EØS. Direktivet øker konkurransen, gir gasskjøperne mer innflytelse og ESA må godkjenne avtalen. Politikerne har gitt fra seg mer styringsrett. Det var i følge Dagens Næringsliv beregnet et årlig tap på 9 mrd. kroner for Norge.
- I 1995 kom lisensdirektivet på plass. Også her ga politikerne fra seg styringsrett. Norge har retten til oljen og gassen på kontinentalsokkelen, men kan ikke bruke den til å fremme nasjonale næringsinteresser.
- Norge har store vannkraft ressurser som gir muligheter innenfor miljøvennlige energiproduksjon. Men heller ikke her kan politikerne styre fritt. Å bruke den naturgitte ressursen til å skape arbeidsplasser og industri her i Norge er konkurransevridende og dermed ikke lov i følge EØS avtalen. Lave lønninger i Sør-Europa er derimot helt ok å bruke innen industrien, det er ikke konkurransevridende, mens Norge ikke kan bruke vår konkurransefordel med vannkraft.
- Olje og energiminister, Ola Borten Moe, omorganiserer NVE i henhold til EUs 3. energipakke som kommer via EØS. Omorganiseringa medfører at gass- og elektrisitetsmarkedet blir enda mer frikopla politisk styring. Det skal bli mer handel over grensene og kraftkabler bygges sørover.

På område etter område og på ulike måter svekkes styringa og kontrollen med viktige Norske interesser. Dette skjer blant anna gjennom utskillelling av hel eller deleide statlige foretak med markedsretting som målsetting. Selskapa splittes videre opp slik at det blir enda vanskeligere for politikerne å ha kontroll.

Lovverket innen EU/EØS gir ikke tilbake beslutningsmyndighet når den først er avgitt. Derfor er dette i verste fall permanent tap av en nasjonal politisk styring.

Skrekkeksempel

I New Zealand har de privatisert offentlig sektor i så stor grad at de har tapt styring og oversikt. I 2003 solgte et utskilt statlig selskap et elektrisk linjenett som store deler av befolkninga var avhengige av.

Linjenettet ble solgt til et privat selskap uten politiske vedtak. Ved en tilfeldighet ble salget oppdaget i regnskapet, men da var det for sent. Avtalen som ble inngått er bindende for myndighetene på linje med annen kontraktinngåelse. Det offentlige kan ikke kjøpe linjenettet tilbake før i 2030. Brytes avtalen før tida vil det koste fellesskapet svært dyrt å kjøpe linjenettet tilbake. Privatiseringstilhengere kan tilsynelatende ha gode intensjoner, men det som skjer er at tjenester blir dårligere fordi private henter ut solid profitt. Eksemplet fra New Zealand viser hva som kan skje dersom politikerne gir fra seg innflytelsen over egne innbyggers ressurser.

EØS på lag med de private

Private ønsker sin del av overskuddet på bekostning av fellesskapet. Dette skjer i Norge i stort omfang ved privatisering og konkurranseutsetting gjennom EØS-avtalen og ulike direktiv og EU- dommer. Kontrollene med de virkelige verdiene i Norge gir norske politiker fra seg. På område etter område skjer det med bakgrunn i EU, EØS-avtalen og de fire frihetene. EØS- avtalen har blitt noe annet en det som ble forespeilet i 1992. Direktivene som kommer overfører nasjonal beslutningskompetanse til organer utenfor Norge. EØS-avtalen bør sies opp, eller reforhandles.